

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

***«Не відлюбив свою тривогу
ранню»***

До 80-річчя від дня народження
Василя Стуса

Бібліографічний дайджест

Славутич 2018

Цей бібліографічний дайджест підготовлений працівниками Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2018 році 80-річчя від дня народження Василя Стуса – українського поета, Героя України, одного із найактивніших представників українського культурного руху 1960-х років.

Дайджест містить біографію письменника, видання та статті про його життя і творчість, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів, усіх шанувальників поезії талановитого українського поета ХХ століття.

Укладачі: Панова Л. І., Соловйова Л. О.,
Янченко О. О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л. О.

Відповідальна за випуск: Портная Н. В.

Він обрав хрест, приготований його народомі.
Євген Сверстюк

Хронологія життя та творчості відомого українського поета

6 січня 1938 – Народився в селянській багатодітній родині в селі Рахнівка Гайсинського району Вінницької області. Батьки – Семен Дем'янович та Їлина Яківна. Був четвертою дитиною в родині.

1940 – Сім'я Стусів переїхала в місто Сталіно (нині Донецьк), аби уникнути примусової колективізації, де батьки отримують роботу на одному з хімічних заводів.

1944-1954 – Навчався у Донецькій міській середній школі № 265 і закінчив її зі срібною медаллю.

1954 – Вступив на історико-літературний факультет педагогічного інституту м. Сталіно. Починає писати перші вірші.

1959 – Закінчив інститут, вчителює в селі Таужня Кіровоградської області (три місяці), після чого два роки служив в армії. Переклав близько сотні віршів Гете і Рільке, інших німецьких поетів. Ці переклади було згодом конфісковано і втрачено.

1959 – Опублікував свої перші вірші.

1960 – Працював учителем української мови та літератури у середній школі № 23 м. Горлівки. Згодом був підземним плитовим на шахті «Октябрьська» в Донецьку.

1963 – Вступив до аспірантури Інституту літератури Академії наук УРСР у Києві.

Вересень 1965 – Під час прем'єри фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» в Києві взяв участь в акції протесту проти арештів серед інтелігенції, за що Стуса звільнили з інституту. Після цього змушений працювати на будівництві, в котельні, в конструкторському бюро. Багато писав. Одружився з Валентиною Попелюх (згодом у них народився син).

1965 – Пропозицію Стуса опублікувати свою першу збірку віршів «Круговерть» відхилило видавництво, як і його другу збірку – «Зимові дерева». Однак її опублікували в самвидавї, а пізніше вона потрапила до Бельгії й 1970 була видана в Брюсселі.

Початок 1970-х – Приєднався до групи захисту прав людини. Вийшла збірка «Зимові дерева».

1971 – Збірка «Веселий цвинтар».

1972 Збірка «Час творчості».

Восени 1972 – Заарештований і засуджений на 5 років примусової праці і три роки заслання за «антирадянську агітацію і пропаганду». Ув'язнення відбував у концтаборах Мордовії. Більшість віршів, що Стус писав у концтаборі, вилучалася і знищувалась.

У 1972 р., перебуваючи в камері попереднього ув'язнення київського КДБ, поет створює свою четверту книгу – «Час творчості / Dichtenszeit», що складена з оригінальних віршів і перекладів поезій Гете. Оригінальні твори стали основою майбутньої книги всього життя Стуса – «Палімпсести».

У 1971-1980 рр. В. Стус остаточно підготував до друку кілька варіантів збірки «Палімпсести» (у 1985 р. Г. Белль за цю книгу висував Стуса на здобуття Нобелівської премії, а вперше окремим виданням вона вийшла в Мюнхені в 1986 р.).

1977-1979 – По закінченні строку в концтаборі Стуса вислали в Матросове Магаданської області, де він працював на золотих копальнях.

Восени 1979 – Повертається до Києва, приєднався до гельсинської групи захисту прав людини. Стус заробляв на життя, працюючи робітником на заводі. Відмовився від радянського громадянства.

Травень 1980 – Знову заарештований і засуджений на 10 років примусових робіт і 5 років заслання. Відмовився від призначеного йому адвоката Віктора Медведчука, намагаючись самому здійснити свій захист.

28 серпня 1985 – Стуса відправили в карцер. Табірними наглядачами знищено збірку з приблизно 300 віршами Стуса. На знак протесту він оголосив голодування.

В ніч з 3 на 4 вересня він помер, можливо, від переохолодження. Його поховали на табірному цвинтарі. Прохання родини перевезти тіло додому відхилили на тій підставі, що не вийшов термін ув'язнення.

19 листопада 1989 р. прах Василя Стуса перевезли до Києва й перепоховали на Байковому кладовищі.

Перша в Україні збірка вибраних поезій В. Стуса «Дорога болю» вийшла у 1990 р., а 1991 р. за цю збірку Василеві Стусу присуджено Державну премію України ім. Т. Шевченка (посмертно).

Джерело: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/stus-vasil/3295-detalna-biografiya-vasilya-stusa> Бібліотека української літератури © ukrclassic.com.ua

Джерело: <http://dovidka.biz.ua/vasil-stus-hronologichna-tablitsya/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua

Вшанування пам'яті Василя Стуса

*Меморіальна дошка на будинку, де жив В.С. Стус.
Київ. Бульвар Вернадського № 61.*

*Меморіальна дошка на першому корпусі
Донецького університету, в якому навчався поет
(1954–1959).*

*Музей та школа В. Стуса,
с. Рахнівка.*

Пам'ятник Василю Стусу, с. Рахнівка

*Пам'ятник у сквері, де стояв будинок, в якому жив В.С. Стус.
Київ. Перетин проспекту Перемоги і проспекту Палладіна.*

Пам'ятник Василю Стусу у Вінниці, на майдані Василя Стуса

Надгробок Василя Стуса на Байковому кладовищі в Києві

*Монета присвячена В. С. Стусу.
2008 р.*

Засновано літературну премію імені Василя Стуса.

Рекомендована література

Бахчінян Ф. Пам'ятай, під час падіння маєш молитися!: Василь Стус / Ф. Бахчінян // Дзвін. – 2017. – № 7. – С. 207-220.

Бесперстова О. Дмитрий Стус: «Многие думают, что родился – и уже человек. Это совсем не так. Вот сколько раз ты сумел подняться после падения, столько раз ты стал человеком. Об этом мне постоянно твердил отец»: К 80-летию со дня рождения Василя Стуса / О. Бесперстова // Факты. – 2018. – 4-10 января. – С. 5-6.

Білаш М. Донбаське загартування поета: До 80-річчя з дня народження Василя Стуса / М. Білаш // Пенсійний кур'єр. – 2018. – 12 січня. – С. 11.

Даниленко О. В. Стус Василь / О. В. Даниленко // Видатні постаті в історії України ХХ ст.: Короткі біографічні нариси: Довідкове видання. – К.: Вища шк., 2011. – С. 328-330.

Дорошенко О. Василь Стус / О. Дорошенко. – Харків: «Антологія», 2015. – 128 с.

Костів-Гуска Г. Пам'яті Василя Стуса. З обличчям Ісуса: Вірші / Ганна Костів-Гуска // Слово Просвіти. – 2018. – 25-31 січня. – С. 6.

Никорак Ю. Народе мій, до тебе я ще верну...: До 80-річчя від дня народження Василя Стуса / Ю. Никорак // Літературна Україна. – 2018. – 11 січня. – С. 1,3.

Овсієнко В. Загибель Василя Стуса / В. Овсієнко // Літературна Україна. – 2015. – 10 вересня. – С. 4. Закінчення. Початок у ЛУ. – 2015. – 3 вересня. – С. 4-5.

Овсієнко В. Різдво Василя Стуса: До 80-річчя від дня народження поета / В. Овсієнко // Слово Просвіти. – 2018. – 4-10 січня. – С. 2.

Сиротенко В. Таборові мотиви у творчості поетів-донбасівців Василя Стуса, Миколи Руденка та Івана Світличного / В. Сиротенко // Дивослово. – 2015. – № 9. – С. 56-60.

Стус В. Небо. Кручі. Провалля. Вода: Поезія / Василь Стус. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2016. – 409 с.

Стус Василь // Українські поети: Довідник / відповід. за випуск М. І. Преварська. – К.: Велес, 2015. – С. 187-191.

Чікалін В. Мій перший вірш підготував до друку Василь Стус: До 80-річчя від дня народження Василя Стуса / В. Чікалін // Урядовий кур'єр. – 2018. – 6 січня. – С. 7.

Чорна С. «Поет за покликанням і Божою ласкою»: До 80-річчя від дня народження Василя Стуса / С. Чорна // Голос України. – 2018. – 6 січня. – С. 3.

Яструбецька Г. Творчість Василя Стуса і сучасна свідомість / Г. Яструбецька // Дивослово. – 2014. – № 7-8. – С. 64-67.

Інтернет-ресурси

Стус Василь [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна енцикл. – Електр. дані. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D1%83%D1%81%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87. – Назва з екрану. – Дата останньої правки 28.12.2017. – (Дата звернення 12.01.2018).

Василь Стус – біографія [Електронний ресурс] // dovidka.biz.ua: Довідник цікавих фактів та корисних знань. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/vasil-stus-biografiya/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Стус Василь – біографія [Електронний ресурс] // Клуб Поезії. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/metr.php?id=46&type=biogr>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Стус Василь – творчість [Електронний ресурс] // Клуб Поезії. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/metr.php?id=46&type=tvorch>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Стус Василь – біографія [Електронний ресурс] // Українська література. Електронна бібліотека – все для вивчення української літератури. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/stus-vasil/589-vasil-stus-biografiya>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Стус Василь – детальна біографія [Електронний ресурс] // Українська література. Електронна бібліотека – все для вивчення української літератури. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/stus-vasil/3295-detalna-biografiya-vasilya-stusa>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Життєвий та творчий шлях Василя Стуса [Електронний ресурс] // Українська література. Електронна бібліотека – все для вивчення української літератури. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/stus-vasil/2590-zhittevij-ta-tvorchij-shlyakh-vasilya-stusa>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

80 років з дня народження Василя Стуса [Електронний ресурс] // Український інститут народної пам'яті. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/news/80-rokiv-z-dnya>

[narodzhennya-vasilya-stusa](#). – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Овсиенко В. Світло людей: Спогади про Василя Стуса [Електронний ресурс] // Дисидентський рух в Україні: віртуальний музей. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://archive.khpg.org/index.php?id=1121785334&w>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Стус Василь Семенович [Електронний ресурс] // Герої України. – Електр. дані. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/stus-vasilij-semenovich>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 12.01.2018).

Зміст

Хронологія життя та творчості відомого українського поета.....	3
Вшанування пам'яті Василя Стуса.....	6
Рекомендована література.....	8
Інтернет-ресурси.....	9